

Važno je napomenuti da autor koristi bogati znanstveni aparat, pa tako knjiga sadrži čak 2002 bilješke, što ukazuje na stručnost, ozbiljnost i uloženi trud ovog istaknutog povjesničara i znanstvenika. Prije vrlo detaljne bibliografije, popisa vrela i literatute autor donosi kao prilog izbor nekoliko fotografija i faksimila vezanih za područje Zapadne Hrvatske u Drugom svjetskom ratu što dodatno nadopunjuje sadržaj knjige. Uvrštavanjem iscrpnog kazala skraćenica, kazala osobnih imena, kazala zemljopisnih pojmova knjiga postaje i koristan priručnik.

Dr. sc. Antun Giron, nedavno preminuli, bio je dugogodišnji znanstveni radnik u Zavodu za povijesne i društvene znanosti u HAZU, neko vrijeme i direktor Historijskog arhiva u Rijeci, itd. Koautorski je dobitnik (s akademikom P. Strčićem) nagrade grada Rijeke. Ova knjiga, suvremeno koncipirana, temeljena na arhivskoj građi i sustavnom proučavanju povijesti Rijeke, Istre, Kvarnerskih otoka i Gorskog kotara u razdoblju Drugog svjetskog rata kruna je njegova životnoga rada i opusa. Djelo je svakako hvalevrijedan doprinos hrvatskoj historiografiji, a daje i poticaj za nove znanstvene rasprave, nova istraživanja i spoznaje o toj tematici.

Andrea Roknić

**ANTIFAŠIZAM NA BUZEŠTINI.
NARODNOOSLOBODILAČKI
POKRET 1941.-1945.**

BUZET, 2003.

Zbornik *Antifašizam na Buzeštini* izdavački je projekt nekoliko nakladnika - Saveza antifašista Grada Buzeta, Izdavačkog poduzeća Reprezent iz Račica, Pučkog otvorenog učilišta "Augustin Vivoda" te Katedre čakavskog sabora iz Buzeta.

To reprezentativno izdanje zborničkog tipa objavljeno je uz šezdesetu godišnjicu povijesnih Pazinskih odluka iz rujna 1943. godine, kojima je, kako ističu nakladnici,

narod Istre okrunio svoju dugogodišnju borbu protiv fašizma i težnju za oslobođenjem i sjedinjenjem s matičnom domovinom, a prema ocjeni akademika Petra Strčića, koji je napisao predgovor ovoj ediciji (str. 7-9), riječ je o najopsežnijoj i sadržajem vrijednoj knjizi o antifašističkom pokretu u razdoblju od 1941. do 1945. godine koja se pojavila u posljednjih trinaest godina u Republici Hrvatskoj.

Istru su nemiri i tragični događaji Drugog svjetskog rata zahvatili od njegovog samog početka. Kroz narodni ustanak, antifašizam i narodnooslobodilačku borbu istarski je narod nastojao ostvariti želju za nacionalnim i socijalnim oslobođenjem od stoljetne tuđinske vlasti i sjedinjenjem s maticom zemljom, Hrvatskom. Općenarodni antifašistički pokret zahvatio je cijeli Istarski poluotok (hrvatski i slovenski), pa tako niti područje Buzeštine nije bilo izuzeto. Ovaj zbornik upravo i donosi najviše studija i članaka vezanih za ratna zbivanja u tom sjevernom dijelu hrvatske Istre.

Zbornik ukupno sadrži 71 rad četrdesetorice autora. Zbog tematske raznolikosti radovi su sistematizirani u četrnaest poglavlja, a bilješke, koje sadrže neki od njih, sumirane su u poslijednjem, petnaestom poglavlju (str. 565-602). Ovdje je možda važno napomenuti da je većina radova, studija i članaka ranije objavljivana u dvadesetak svezaka Buzetskog zbornika, ali i u nekim drugim publikacijama (zbornicima i časopisima). Svi radovi u ovome zborniku donešeni su u integralnom obliku, odnosno kako su prvotno objavljivani.

Prvo poglavlje (str. 13-40) donosi radove vezane za Buzeštinu između dva svjetska rata. Ovdje su objavljene studije Dragovana Šepića, Alojza Čargonje, Darka Dukovskog te Dušana Jakca. U drugom poglavlju (str. 43-58) autori su se osvrnuli na rad i ulogu Istrana u emigraciji. O tome su svoju ocjenu dali Ernest Arbanas, A. Čargonja i Dušan Tumpić. Nekoliko studija trećeg poglavlja (str. 61-126) posvećeno je početku narodnog ustanka

te formiranju i djelovanju Prve istarske partizanske čete. To su članci Tone Ferenc, A. Čargonje, Vinka Antića, Vinka Šepića, Slavka Magdića i Milana Klobasa. O događajima nakon kapitulacije Kraljevine Italije u četvrtom poglavlju (str. 129-156) rad donosi Božo Jakovljević, a još su ovdje i sjećanja Antona Cerovca-Tonića te Mira Rušnjaka. Peto poglavlje (str. 159-242) donosi članke vezane za tijela nove, narodno-oslobodilačke vlasti, čiji su autori Dražen Vlahov, B. Jakovljević, Davor Mandić, Željko Marinac, Herman Buršić; tu je i sjećanje D. Tumpića na A. Cerovca-Tonića, a priložen je i njegov govor održan na III. zasjedanju ZAVNOH-a. O osnivanju novih partizanskih jedinica u šestom poglavlju (str. 245-268) pišu V. Šepić te Josip Greblo. U sedmome poglavlju (str. 271-360) riječ je o političkim organizacijama narodnooslobodilačkog pokreta; tu su objavljeni radovi Maria Mikolića, H. Buršića, Ante Cerovca, D. Mandića, Mihaela Sobolevskog, B. Jakovljevića, Ružice Cerovac-Čuk, Marije Kopitar-Cetine, Dine Zlatić i Vilima Štefana. Nekoliko autora – B. Jakovljević, D. Mandić, Milan Cerovac te Zdravko Grgurev - u osmom poglavlju (str. 363-387) donose članke o kulturnoj, prosvjetnoj i zdravstvenoj djelatnosti Bužeštine u danima narodnooslobodilačke borbe. Deveto poglavlje (str. 391-401) posvećeno je oslobođenju Buzeta; tu su radovi Danila Načinovića i Ž. Marinca, a o Bužeštini u partizanskoj štampi u desetom poglavlju (str. 405-455) svoje ocjene daju D. Mandić, H. Buršić, te A. Čargonja. Jedanaesto poglavlje (str. 459-516) donosi skupljene zapise i crtice o aktivnosti i sudjelovanju naroda Bužeštine, okolnih sela, u oslobodilačkom pokretu, autori tih zapisa su: B. Jakovljević, Etoe Poropat, A. Čargonja, Mate Žmak-Matešić, Anton Flego, Vlado FINDERLE, J. Greblo, Josip Majcan, Emil Zonta, Ivan Draščić-Beli Mate. O spomenicima i spomen-pločama s područja Bužeštine u dvanaestom poglavlju (str. 519-530) radove donose Ž. Marinac i B. Jakovljević.

On je pripedio i popis palih boraca i žrtava fašističkog terora narodnooslobodilačkog rata s područja Bužeštine u razdoblju od 1941. pa do 1945. godine. Taj popis je priložen u zasebnom trinaestom poglavlju (str. 533-541). A. Čargonja u četrnaestom poglavlju (str. 545-562) donosi vrlo detaljan i cjelovit kalendar događanja u narodnooslobodilačkom ratu na Bužeštini u razdoblju 1941.-1945. godine.

Iako su radovi sakupljeni u ovom zborniku, *Antifašizam na Bužeštini*, različitog karaktera, pretežno publicističke vrijednosti, dijelom stručnog, a manje znanstvenog sadržaja, vrijednost ove edicije time nije umanjena. A kako ističe akademik Petar Strčić, njezino značenje može biti i od nacionalne i međunacionalne vrijednosti. On takvu tvrdnju argumentira izrazito osjetljivim geostrateškim područjem na kojem se nalazi Bužeština te ističe kako su se upravo na tom području preklapale hrvatske, slovenske i talijanske društveno-političke silnice.

Važno je uzeti u obzir da su sakupljeni radovi ovog zbornika nastajali u dužem vremenskom razdoblju, većina njih od 60-tih do 90-tih godina XX. stoljeća te sadržajno pokazuju kako se razvijala povijesna svijest, povijesna znanost i historiografija u nas.

Knjiga je bogato opremljena ilustracijama, pretežno fotografijama i faksimilima, što dodatno nadopunjuje njezin sadržaj.

Toplo pozdravljamo nastojanje uredništva (A. Čargonja, Josip Flego, B. Jakovljević, Ž. Marinac, Mirjana Pavletić, Rikard Perčić, Vladimir Pernić, E. Poropat, Miroslav Sinčić i Stjepan Sulimanec) da na jednom mjestu sakupi priloge i radove vezane za sudjelovanje naroda Bužeštine u narodnooslobodilačkom pokretu. Iako su prilozi različitog karaktera i vrijednosti – znanstvenoga, stručnog, memorarskog, publicističkog – ovakva edicija predstavlja vrijedan doprinos istarskoj izdavačkoj produkciji te koristan, opširan priručnik objavljenih radova o tragičnim događajima, početku, razvoju i pobjedi narodnooslobodilačkog pokreta u Istri, odnosno na

bužeštini. Time ovo reprezentativno izdanje postaje zanimljivo ne samo znanstvenoj i stručnoj, već i široj javnosti.

Andrea Roknić

**ZBORNIK
MIRE KOLAR-DIMITRIJEVIĆ
FILOZOFSKI FAKULTET U ZAGREBU-FF
PRESS
UREDNIK: DR. SC. DAMIR AGIČIĆ,
ZAGREB 2003.**

Filozofski fakultet u Zagrebu i FF Press Zagreb, krajem 2003. izdali su Zbornik Mire Kolar-Dimitrijević. Zbornik je tiskan povodom njezine sedamdesete godišnjice života i zaslužnog odlaska u mirovinu. Dr. Mira Kolar-Dimitrijević diplomirala je 1958. godine arheologiju i povijest, a 1967. jedno-predmetnu povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Do dolaska na Katedru za svjetsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu radila je u Historijskom arhivu Zagreb i Arhivu instituta za historiju radničkog pokreta u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu predavala je predmet Gospodarska povijest novog vijeka a potom Svjetska povijest novog vijeka. Kao znanstvenik i pedagog u četrdesetogodišnjem radu postigla je zavidne uspjehe. Danas je sigurno naj-priznatiji poznavalac gospodarske i socijalne povijesti u Hrvatskoj. Uz nastavničku aktivnosti dr. Mira Kolar-Dimitrijević dugo godina je obavljala i vodila više znanstvenih projekata. Djelatnost dr. Mire Kolar-Dimitrijević vrlo je obimna. U tijeku svog znanstvenog rada napisala je velik broj knjiga, studija, članaka, recenzija i rasprava. Uz navedeno sudjelovala je kao predavač na velikom broju znanstvenih skupova. Njezin doprinos znanosti kako u uvodnom dijelu Zbornika ističe dr. sc. Petar Korunić možemo podijeliti na radove o socijalnim problemima, strukturi raznih slojeva stanovništva, organizaciji poljoprivredne proizvodnje,

novčanim institucijama u Hrvatskoj i ličnosti iz gospodarskog života, emigraciji i nezaposlenosti, povijesti Hrvatske seljačke stranke (HSS), gospodarskim društvima, prometu međunarodnim političko-gospodarskim odnosima i drugo.

Zbornik je tematski podjeljen na više djelova. Uz uvodni prilog Petra Korunića o prof. dr. Miri Kolar-Dimitrijević nalazi se njezina bibliografija koju je priredio Hrvoje Petrić. Nakon uvodnog dijela slijede priloge pojedinih autora (četrdest i dva priloga). Veliki broj priloga svjedoči da je Mira Kolar-Dimitrijević priznata i cijenjena kao znanstvenik, profesor i čovjek kojeg svi cijene, pa su joj se upravo ovim načinom željeli zahvaliti i izraziti dužno poštovanje za njezin nesebičan rad, druželjubivost i drugarski odnos.

Zbornik nije podjeljen na tematske cjeline. Međutim sam raspored priloga naznačuje podjelu koja je tematska a i kronološka. Prilozi: Prof. dr. Mira Kolar-život i djelo. Bibliografija radova Mire Kolar-Dimitrijević (1966. -2003), Prinosi dr. Mire Kolar-Dimitrijević istraživanju povijesti Podravine i Poštovanoj prof. dr. Miri Kolar-Dimitrijević prigodom 70. godišnjice biografskog su karaktera. Prvi prilog napisao je Petar Korunić, drugi Hrvoje Petrić, treći Dragutin Feletar a četvrti Katica Čorkalo.

Ocjenjujući znanstveni opus dr. Mire Kolar-Dimitrijević, Petar Korunić ističe da ona svoje istraživačke spoznaje ugrađuje u nastavu te da je raznolikost njezinih kolegija od 17. do 20. stoljeća omogućila studentima spoznaju o materijalnom svijetu koji ih okružuje. Korunić ujedno tvrdi da nema danas gotovo ni jednog povjesničara gospodarskih ili socijalnih tema 20. stoljeća a da Mira Kolar-Dimitrijević nije sudjelovala u njegovom formiranju kao znanstvenog i prosvjetnog radnika i to bilo kroz sudjelovanje u obrani dvadesetak disertacija bilo kroz tridesetak magistarskih radova. Dragutin Feletar u svom prilogu ukazuje na aktivnosti i način rada Mire Kolar-Dimitrijević u

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA LVI-LVII
ZAGREB 2003.-2004.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LVI-LVII, str.1-259, Zagreb 2003.-2004.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Mirjana Gross

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clío

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:

Horetzky